

ПСИХОСИНТЕЗ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ: СПЕЦИФІКА МЕТОДУ ТА АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Кучеренко Єгор Валерійович

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології і педагогіки
НПУ імені М. П. Драгоманова
psihosintez@ukr.net*

Світова практика застосування психосинтезу засвідчує, що в процесі тривалої психотерапії особистісні зміни клієнта обов'язково супроводжуються переживанням закономірних духовних криз.

Р. Ассаджіолі у своїй фундаментальній статті «Духовний розвиток та психічні розлади» (1964) виокремив чотири таких кризи: криза, що передуює духовному пробудженню; криза, обумовлена цим пробудженням; реакції на духовне пробудження; якісна трансформація особистості.

Основна мета терапевтичного психосинтезу – допомогти особистості стати більш цілісною та гармонійно саморегульованою системою, в основі якої – єдиний смисловий стрижень, який інтегрує актуальні та потенційні ресурси, що необхідні для самореалізації.

Психотерапевт, який застосовує психосинтез, вважає, що у клієнта відпочатково є внутрішній потенціал для особистісного розвитку і йому залишається лише «зібрати себе» як Я і діяти як Я. Практично ця мета досягається завдяки усвідомленню самодостатності, яка активно «розгортається» в напрямку від особистісного розвитку до духовної самореалізації.

Мету психосинтезу можна передати такими словами: «Мені достатньо того, що в мене є і я цим володію. Я постійно використовую цей потенціал, щоб стати тим, ким я можу бути насправді».

Особистісна криза настає тоді, коли ми постійно не бачимо (не відчуваємо, не розуміємо) себе як інтегровану систему, а вміємо усвідомлювати себе тільки фрагментарно («Я – це моє тіло», «Я – це мої бажання», «Я – це мої думки», «Я – це моя робота», «Я – це моя сім'я» тощо).

Психотерапевт допомагає людині усвідомлювати себе більш глибоко та повно, а також скеровувати внутрішні суперечності для здійснення свідомої інтеграції автономних підсистем особистості – субособистостей. Саме вони «фрагментують» особистість і потенційно забезпечують можливість її інтеграції з боку Я.

Р. Ассаджіолі вважав, що психотерапевт виконує дві основні функції, які умовно називав материнською та батьківською. Перша полягає у наданні психологічної допомоги на перших етапах терапії, коли клієнт потребує розуміння, захисту, підтримки та співпереживання. Це безпосередня

допомога, яка схожа на те, що нам може дати мати з її мудрістю та щирістю. Друга функція полягає у підготовці клієнта до свободи, у заохоченні його до вольових дій на шляху до незалежності, у пробудженні внутрішньої енергії. Саме таким (батьківським) спрямуванням психолог допомагає клієнту досягти реальних змін на етапі завершення психотерапії [6]. На нашу думку, першу функцію можна назвати власне терапевтичною, а другу – коучинговою.

Процес психосинтезу вимагає від психотерапевта постійної самопідготовки, допомоги супервізора, а також володіння навичками самоменеджменту. Саме особистість терапевта може забезпечити ефективні стосунки з клієнтом, які відіграють провідну роль у психотерапії. Техніки психосинтезу допомагають лише попередньо підготуватись до активного змінювання життя і, на думку І. Стригіна, не відіграють провідної ролі в самореалізації клієнта [4]. Однак технічний бік психотерапії не може залишатись осторонь уваги психосинтетиків.

Психосинтетичні техніки та вправи дозволяють «обійти» раціональну частину свідомості (логічне мислення) та «видобути» несвідомий матеріал, у якому знаходяться конфліктуючі компоненти особистості, усвідомивши їх протидію та суперечність [3]. Це дозволяє людині збагнути свої субособистості як потенціал, «побачивши, почувши та домовившись» з ними про гармонійну взаємодію «на чолі» з Я. Таке образне порівняння означає, що внаслідок психосинтезу людина стає самоототожненою, цілісною та об'єднаною навколо Я. При цьому вона не веде боротьбу зі своїми субособистостями, а трансформує їхню енергію згідно з власною волею. Тобто деструктивні якості особистості стають конструктивними та гармонійними між собою, створюючи можливість для свободи вибору.

Образно кажучи, людина, яка має низький рівень самосвідомості, є особистістю, що перебуває у полоні тих мотивів, які детермінуються окремими її частинами (субособистостями). Саме ідея функціональної автономії мотивів особистості, яку запропонував Г. Олпорт, може пояснити те, що в психосинтезі називається бажаннями, які лежать в основі субособистостей [5].

Зауважимо, що логічне осмислення як і будь-яке інше в психосинтезі не заперечується, а лише розглядається як первинний етап несвідомої трансформації, що призводить до неочікуваного прозріння, до непомітних змін в поведінці, поступової зміни установок завдяки надсвідомому [1, с. 105]. Наприклад, у власній практиці ми активно застосовували медитацію з осмисленням на тому етапі терапії, коли клієнт розвиває бажані особистісні якості.

Відомо, що ключове завдання психосинтезу як психологічної практики – це інтеграція індивіда навколо Я, його самоототожнення («я – це Я») та трансформація психічної енергії субособистостей з метою реалізації себе як істинного (надособистісного, надсвідомого, Вищого) Я. Самоототожнення – досить рідкісна «подія» у свідомості, яка свідчить

про духовне вдосконалення людини та виступає запорукою її психічного здоров'я.

Точного визначення поняттю «Вище Я» Р. Ассаджіолі так і не дав. Проте, психолог стверджував, що свідоме Я є проєкцією надсвідомого Я, яке має ознаки чогось універсального, космічного, недосяжного і виступає як онтологічна реальність, як буття («я існую») [1, с. 185 – 187].

Теоретичне припущення про існування надсвідомого Я, на думку Р. Ассаджіолі, може стати гарантом ефективної терапії та основою прикладних досліджень в галузі психосинтезу [Там само с. 12–13]. Зазначимо, що надсвідоме Я у термінології психосинтезу не варто плутати з «над-Я» (супер-Его) за З. Фройдом, природа якого не «істинна», а «штучна» (тобто соціальна).

Практика психосинтезу сприяє пізнаванню та розототожненню відносно незалежних субособистостей у свідомості та поведінці клієнта, спрямовуючи його на поступове розкриття свого об'єднуючого центру (Вищого Я) шляхом розширення свідомості.

Наприклад, цей метод може допомогти відрізнити свої справжні (істинні) цілі, від тих, які ми ставимо перед собою несвідомо – у зв'язку із домінуванням певних субособистісних бажань. Це домінування знижує волю як можливість здійснення вибору. Іншими словами, психосинтез може дозволити нам не тільки усвідомити себе як Я з поміж субособистостей, але й перевірити істинність поставлених найближчих та віддалених цілей на основі здатності Я до персонального вибору.

Терапевтичний процес психосинтезу включає 4 послідовні етапи (завдання):

1. Глибоке самопізнання на основі розототожнення: клієнт усвідомлює різні частини своєї особистості, які домінують або «приховані» від свідомості, досліджує їхній зміст, приймаючи їх як суб'єкт самопізнання – як Я. Важливим досягненням на етапі субособистісного аналізу є усвідомлення клієнтом своєї множинності, яка до терапії могла бути неусвідомленою.

2. Звільнення свідомого Я від впливу субособистостей, розвиток здатності до контролю та трансформації цих частин особистості. Здійснення особистісного самовизначення та утвердження суб'єктності.

3. Вибір об'єднуючого центру – ідеальної моделі самореалізації. Після посилення енергії Я здійснюється інтеграція особистості навколо Я або його ідеальної моделі. Досягнення самоототожнення.

4. Розвиток волі як функції Я, активна реконструкція (цілеспрямоване формування) цілісної особистості навколо обраного центру в залежності від поставлених цілей та системи життєвих смислів. Здійснення самореалізації (власне психосинтез).

Послідовна реалізація поставлених перед клієнтом завдань терапії активізує такі механізми самореалізації:

1) постійне використання психічної енергії, яка звільняється внаслідок

аналізу несвідомих компонентів особистості (агресивної, сексуальної, розумової, фізичної тощо);

2) перетворення негативних емоційних імпульсів у творчу діяльність, яка сприяє особистісному розвитку і досягненню ідеальної моделі Я (моделі можливого майбутнього);

3) розвиток психічних процесів, особливо волі, уваги та уяви;

4) розвиток навичок свідомої саморегуляції, що поступово набуває ознак звички.

Порівняно з психоаналізом, у психосинтезі терапевт зосереджує увагу на позитивних якостях та емоціях клієнта, таких як радість, допитливість та любов, допомагаючи йому «розпізнати» свій потенціал та уникнути проблем. Головним у психосинтезі, що робить його подібним до сучасного коучингу, є спрямованість на цілепокладання та позитивну мотивацію клієнта.

Складність практичного застосування психосинтезу іноді виникає в процесі глибинного пізнання несвідомого клієнта, яке представлено трьома рівнями: нижчим (доособистісним), середнім (особистісним) та вищим (надособистісним, трансперсональним). Кожен рівень несвідомого постійно взаємодіє з колективним несвідомим [4].

Психосинтез пропонує таку систему поглядів, яка допомагає вирішити проблеми на рівні нижчого несвідомого (на це спрямовані більшість напрямів психотерапії, насамперед, психоаналіз), а також на рівні вищого несвідомого. Цей метод допомагає клієнту усвідомити всю багатогранність власних прагнень і взяти на себе відповідальність за вибір між ними. Психотерапевт, який застосовує психосинтез, повинен пам'ятати, що робота з вищим несвідомим завжди супроводжується тривожністю клієнта (часом екзистенційною), без якої неможливо уявити його самореалізацію [7].

Чому зростає потреба українських громадян в якісних послугах психолога, який застосовує психосинтез?

З огляду на майже десятирічний досвід застосування психосинтезу в індивідуальній терапії та сімейному консультуванні ми бачимо три основні причини:

1. Невміння ефективно вирішувати внутрішні та міжособистісні конфлікти. Психолог будь-якої орієнтації допомагає вирішити ці конфлікти. Завдяки психосинтезу клієнт вчиться тому, як самостійно вирішувати їх у майбутньому, усвідомлюючи та використовуючи їх позитивні можливості для самореалізації. Саме внутрішні та зовнішні протиріччя сучасного українця вимагають оволодіння техніками самотерапії, які є невід'ємним компонентом психологічної допомоги із застосуванням психосинтезу.

2. Пошук життєвого самовизначення та здійснення вибору. Особистість в багатьох напрямках психотерапії розглядається як така, що здатна до самостійної трансформації. При цьому постулюється, що «зміни неминучі». Однак трансформація не відбувається в стані очікування під тривалим наглядом психолога!

Психосинтез вперше в історії практичної психології порушив і вирішив проблему розвитку волі – функції людського Я. Ось чому психосинтетичні ідеї активно застосовують в персональному та груповому коучинзі, який допомагає визначити свою мету та оптимальні способи її досягнення.

Трансформуючи свій попередній досвід, не всі клієнти здатні до прийняття відповідальних рішень, до вільного здійснення вибору на користь реальних змін. Це вимагає постійного звернення до психолога, оскільки після зміни ставлення до світу, клієнт не знає, як саме змінити світ, в якому він живе. В психосинтезі досягається вольовий вектор самореалізації за чітко встановленим планом. Не треба постійно відвідувати психолога: достатньо лише допомагати клієнту в період нормативних криз реалізації цього плану, коли зміни уже відбуваються. При цьому план самореалізації зазнає постійної корекції з боку клієнта: людина завжди вільна у життєвому самовизначенні!

3. Духовна самореалізація без ідеології. Більшості з нас не вистачає психологічних засобів задоволення особистісних та духовних запитів. З-поміж сучасних психологічних та псевдопсихологічних послуг більшість клієнтів можуть легко загубитись і втратити своє Справжнє Я. «Засмічення» свідомості й світогляду наших громадян різними так званими «духовними» школами та практиками не вирішує, а лише «маскує» їх психологічні проблеми.

У психосинтезі не повинно бути жодної ідеології чи релігійних поглядів, окрім тих, які сповідує клієнт. Тому кваліфіковані психосинтетики вивляють толерантність до езотеричних та релігійно-містичних переконань клієнтів, допомагаючи на цій основі досягти духовної гармонії та реальних змін в житті.

На нашу думку, майбутнє психосинтезу має п'ять основних напрямів впровадження в Україні:

1) подолання алкогольної та наркотичної залежності, про що засвідчують праці американських фахівців у галузі клінічної психотерапії (Р. Шауб, Б. Шауб);

2) самореалізація після переживання життєвої кризи (війна, переселення, втрата близьких, інвалідизація, фінансова скрута);

3) виховання відповідального та вільного покоління, що має високий рівень екологічної свідомості та самостійності (на цьому наголошує наша колега Єва Бялек з Польщі);

4) організаційний психосинтез – оптимізація міжособистісних стосунків в професійних колективах та громадських об'єднаннях (в США цим напрямом займається Майкл Браун);

5) розвиток у наших громадян психологічної культури та навичок самотерапії (саме психосинтез допоміг представникам західної культури займатись психогігієною, тобто «очищенням душі», яке є звичним явищем на Сході).

Віримо у те, що світова спадщина психосинтезу прислужиться

не тільки українському психологу, але й вчителю, лікарю, соціальному працівнику, батькам, керівникам, дитині, дорослому.

Список використаних джерел:

1. Ассаджолі Р. Психосинтез: теорія і практика. От духовного кризиса к высшему Я / Р. Ассаджолі, П. Феруччі, Т. Йоуменс, М. Кремптон. – [перевод В. Данченка]. – М.: «REFL-book», 1994. – 314 с.
2. Кучеренко Е. Психосинтез. Начало психотерапии / Е. Кучеренко. – Саарбрюккен: «Drugoe Reshenie», 2017. – 74 с.
3. Практика психосинтеза : Упражнения, направленные на развитие личности и достижение духовного роста / Сост. и ред. Дж. Томас. – [пер. с англ. Г. П. Хлуновской]. – СПб.; МНПО «Жизнь», «Ферро-Логос», 1992. – 32 с.
4. Стригин И. Альтернатива выживанию. Введение в психосинтез / Иван Стригин. – М.: PubMix, 2014. – 170 с.
5. Allport G. The functional autonomy of motives / Gordon Allport // American Journal of Psychology, 1937. Vol. 50. – P. 141 – 156.
6. Assagioli, Roberto, 1972, The Balancing and Synthesis of Opposites, Psychosynthesis Research Foundation, Issue No. 29)
7. Haronian Psychosynthesis: A psychotherapist's personal overview 1972.

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ НЕФОРМАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Махія Наталія Володимирівна

*к. пед. наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов
Черкаський державний технологічний університет
natalymakhynia@gmail.com*

Розуміння світових тенденцій освіти є необхідним фактором для розвитку педагогічної ланки України. Реальність диктує зміну освітньої парадигми загалом. Потреба неперервного професійного вдосконалення, виникнення і розвиток поза-університетської освіти, набуття популярності онлайн освіти – це ті фактори, що не можуть залишатися поза увагою науковців, педагогів, практиків, які прагнуть покращити процес набуття знань для представників населення різних вікових категорій.

Враховуючи положення Меморандуму навчання впродовж життя (AMemorandum on Life long Learning), Міжнародної стандартної класифікації освіти (The International Standard Classification of Education), Резолюції визнання неформального й інформального навчання (Recognition of non-formal and informal learning (in the field of youth)) та ін., доречно визначити тенденції розвитку освіти за її окремими видами: формальна, неформальна та інформальна освіта. До того ж, така класифікація видів освіти прописана у щойно прийнятому Законі України «Про освіту». При цьому відзначимо,

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Факультет філософської освіти і науки
Факультет педагогіки та психології

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АКАДЕМІЯ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ»

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

Випуск 13

**Збірник наукових статей з актуальних проблем
філософії, культурології, психології, педагогіки та історії**

2017

УДК 159.9+1+37+93](063)

ББК 88я431+87я431+74я431+63я431

Г94

Редакційна колегія:

Бондар В.І. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, заслужений працівник освіти України.

Дробот І.І. – доктор історичних наук, професор, декан факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова, заслужений діяч науки і техніки України.

Долинська Л.В. – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології, заступник декана факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова з наукової роботи та міжнародних зв'язків, заслужений працівник освіти України.

Матвієнко О.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкового навчання, заступник декана факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова з наукової роботи.

Морозов І.В. – доктор культурології, професор кафедри менеджмента соціокультурної діяльності Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Меднікова Г.С. – доктор філософських наук, професор кафедри культурології НПУ імені М.П.Драгоманова.

Митник О.Я. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри практичної психології НПУ імені М.П.Драгоманова.

Можейко М.О. – доктор філософських наук, професор, завідувача кафедрою методології гуманітарних наук Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Політевич О.Е. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформаційних ресурсів і комунікацій Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Приходько Ю.О. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології і педагогіки факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, академік Академії наук вищої школи України.

Синьов В.М. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету корекційної педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, президент Асоціації корекційних педагогів України.

У збірнику подано наукові статті за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми гуманітарних наук у дослідженнях молодих науковців» (10 листопада 2017 р.) та Міжнародної науково-практичної конференції «NEW TOP SCIENCE» (17-19 листопада 2017 р.).

У працях аспірантів, студентів та молодих вчених з України, Польщі, Білорусі висвітлено актуальні теоретичні та прикладні проблеми психології, філософії, культурології, історії, педагогіки, а також представлено міждисциплінарні пошуки та здобутки.

Упорядники:

Кучеренко С.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки НПУ імені М.П. Драгоманова.

Русаків С.С. – кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології НПУ імені М.П. Драгоманова, заступник декана факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова з соціально-виховної роботи.

Kamil R. – magister zarządzania, doktorant Pedagogiki, Katolicki Uniwersytet Lubelski.

Гуманітарний корпус: [збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] – Випуск 13 – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 110 с.

УДК 159.9+1+37+93](063)

ББК 88я431+87я431+74я431+63я431

ISBN 978-966-924-511-3

© Автори статей, 2017

© Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2017

© ГО «Академія розвитку психологічної науки і практики», 2017

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
M.P. DRAGOMANOV NATIONAL UNIVERSITY OF PEDAGOGY

Faculty of Philosophical Education and Science
Faculty of Pedagogy and Psychology

ACADEMY FOR DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGICAL SCIENCE AND
PRACTICE

HUMANITARIAN CORPUS

Issue 13

**Collection of scientific articles on contemporary problems of
philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history**

2017

Editorial Board:

V.I. Bondar, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Education of Ukraine

I.I. Drobot, Doctor of Sciences in History, Professor, Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Science and Engineering of Ukraine

L.V. Dolynska, PhD in Psychology, Professor, Chair of the Psychology Department, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Academic Matters and International Relations, Meritorious Worker of Education of Ukraine

O.V. Matviyenko, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor at the Department of Pedagogy and Methodology of Primary Education, Assistant Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Academic Matters

I.V. Morozov, Doctor of Cultural Studies, Professor at the Department of Management of Sociocultural Activities of Belarusian State University of Culture and Arts

G.S. Mednikova, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

O.Y. Mytnyk, Doctor of Sciences in Pedagogy, Chair of the Department of Practical Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

M.O. Mozheiko, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor, Chair of the Department of Methodology of Humanities of Belarusian State University of Culture and Arts

A.E. Palitsevich, PhD in Pedagogy, senior lecturer of the Department of the theory and history of information-document communication of Belarusian State University of Culture and Arts

Y.O. Prykhodko, Doctor of Sciences in Psychology, Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Academician of the Academy of Sciences of the Higher School of Ukraine

V.M. Syniov, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Correctional Education and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, President of the Association of Correctional Pedagogues of Ukraine

This collection features scientific articles based on materials of the VIII International scientific conference "Contemporary problems of humanities in research works by young scientists" (November 10, 2017) and the «NEW TOP SCIENCE» scientific conference (November 17-19, 2017).

Works by undergraduate and postgraduate students and young scientists from Ukraine, Poland and Belarus address contemporary theoretical and applied problems of psychology, philosophy, cultural studies, history and pedagogy, and present interdisciplinary research and findings.

Compiled by:

Y.V. Kucherenko, PhD in Psychology, Associate Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

S.S. Rusakov, PhD in Philosophy, Associate Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Social Education

Kamil R. – magister zarządzania, doktorant Pedagogiki, Katolicki Uniwersytet Lubelski

Humanitarian Corpus: [collection of scientific articles on contemporary problems of philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history] – Issue 13. – Kiev, Publishing of the National Pedagogical University, 2017. – 110 p.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

**Збірник наукових статей з актуальних проблем
філософії, культурології, психології, педагогіки та історії**

Випуск 13

Матеріали

VIII Міжнародної науково-практичної конференції
«Актуальні проблеми гуманітарних наук
у дослідженнях молодих науковців»
(10 листопада 2017 р.) та

Міжнародної науково-практичної конференції
«NEW TOP SCIENCE» (17-19 листопада 2017 р.)

Друкується за оригінальними авторськими текстами.
Редакційна колегія не несе відповідальності
за авторську редакцію поданих матеріалів.

*Фото на обкладинці,
дизайн та верстка*

Віталій Мохонько

Зміст

ПОНЯТТЯ ЛЮБОВІ ЯК ОДНІЄЇ З ВИЩИХ ЦІННОСТЕЙ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ Арцишевська Олена Романівна	5
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: СТАВЛЕННЯ ОТОЧЕННЯ ДО «ОСОБЛИВИХ» ДІТЕЙ Банак Віталій Данилович, Куценко Тетяна Янівна.....	7
ŻYDOWSKIE ROSZCZENIA POWOJENNE (PO 1945 R.) W MIEJSCOWOŚCI SZYDLÓWIEC Bodo Marlena.....	10
WALKA Z WROGIEM. PROPAGANDA W SOWIECKIEJ KULTURZE MASOWEJ Bugaj Tomasz.....	17
ETYKA W BADANIACH NAUKOWYCH Wizner Anita Edyta.....	25
FUNKCJONOWANIE „NIEWAŻNOŚCI” W KONTEKSTACH LINGWISTYCZNYCH I STWORZONYCH PRZEZ PRAWO CYWILNE (NIEWAŻNOŚĆ CZYNNOŚCI PRAWNYCH) Żemejda-Zybura Marzena.....	32
GEST „OSTATECZNY” W SYMBOLICE RYTUAŁU GRZEBALNEGO SPOŁECZNOŚCI KULTURY UNIĘTYCKIEJ. Zgurecki Wojciech	38
ІДЕАЛ ГАРМОНІЙНО РОЗВИНЕНОЇ ЛЮДИНИ В АНТИЧНИХ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ Кобзева Ірина Олександрівна.....	47
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА МІЖРЕЛІГІЙНИЙ ДІАЛОГ Ковальова Ольга Вікторівна.....	49
ІТАЛІЯ: РЕНЕСАНС МЕЦЕНАТСТВА Колосова Наталія Анатоліївна	52
МУЗИЧНО-ШУМОВЕ РІШЕННЯ МАСОВОГО ТЕАТРАЛІЗОВАНОГО ВИДОВИЩА В КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОСЦЕНІЧНОГО ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ Крипчук Микола Володимирович	56
PSCHOLOGICZNA TEORIA PRAWA LEONA PETRAŹYCKIEGO – ZARYS PROBLEMATYKI mgr Kurek Natalia Małgorzata	58
ПСИХОСИНТЕЗ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ: СПЕЦИФІКА МЕТОДУ ТА АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ Кучеренко Єгор Валерійович	66
ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ НЕФОРМАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ Махія Наталія Володимирівна.....	71

ВІЗУАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ Мохонько Віталій Анатолійович	74
ROLA PRACY I MOTYWACJI W ŻYCIU CZŁOWIEKA Ober Józef	78
ЕСТЕТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ КУЛЬТУРОТВОРЧОГО СЕРЕДОВИЩА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ Ордіна Лариса Леонідівна	85
ЭТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ СТУДЕНТОВ, КАК ОСНОВА ЗДОРОВЬЯ Пісоцька Людмила Анатоліївна та ін.	88
JAKOŚĆ W MYŚLI FILOZOFICZNEJ Piśniak Monika	92
STUDENTS RESEARCH ACTIVITY IN EUROPEAN UNIVERSITIES Черпurna Myroslava Volodymyrivna	99
ШЛЯХИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ Чорна Ганна Володимирівна	101
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ПІСЕННОЇ КУЛЬТУРИ ПОЛТАВЩИНИ Шершова Тетяна Вікторівна	104